

Turvallisesti työliikenteessä

– Toimintamalleja ja vinkkejä työyhteisöille

LIIKENNETURVA

Sisältö

Työliikenne – peruskäsitteet	3
Työmatka	4
Työasiamatka	5
Työliikenteen riskit ja niiden hallinta	6
Liikkujan kunto	6
Liikkujan turvavarusteet	6
Turvallinen liikkuminen	7
Työasiat, kiire, matkapuhelimen käyttö	7
Ajoneuvo ja sen kunto	9
Työpaikan lähiympäristön liikenne	10
Liikkumisolosuhteet	11
Työpaikan sisäiset liikennejärjestelyt	12
Liikenneturvallisuus osaksi	
organisaation toimintatapoja	14
Arviointi ja seuranta	14
Työn ja matkojen järjestely	17
Kartoitukset	18
Koulutus ja tiedotus	19
Yhteistyö ulkopuolisten tahojen kanssa	19
Hyödyllisiä verkkolinkkejä	20
Lähteet	21

Julkaisija: Työturvallisuuskeskus ja Liikenneturva

Työryhmä: Kerttuli Harjanne, Antero Lammi, Päivi Rauramo, Aulikki Schrey (teksti)

Ulkoasu ja taitto: Pen&Pen Oy

Paino: Painojussit Oy

1. painos 2009

ISBN 978-951-810-374-8 (painettu)

ISBN 978-951-810-375-5 (pdf)

Johdanto

Työ- ja työasiamatkojen liikenneturvallisuus on yrityksen työturvallisuuden kannalta keskeinen asia. Monet työtehtävät edellyttävät paljon liikkumista ja työliikenteen suhteellinen osuus työajasta on viime vuosikymmeninä kasvanut.

Työmatkaliikenteessä sattuu 15 000–20 000 tapaturmaa vuosittain. Niistä osa on vakavia ja kymmenet turmat aiheuttavat työntekijän menehtymisen. Liikenteessä liikkuminen henkilöautolla, kävellen tai polkupyörällä onkin monille työpäivän vaarallisinta aikaa.

Liikenteessä sattuneista vahingoista aiheutuu työpaikoille suuria kustannuksia. Työliikennevahingot ovat usein seurauksiltaan vakavampia kuin työpaikalla sattuneet vahingot. Niissä myös menetetään huomattavasti enemmän työpäiviä kuin työtapaturmissa.

Työyhteisöjen tapaturmattomuus on tavoittelemisen arvoisin asia. Työpaikkatapaturmien torjumisen lisäksi kannattaa ponnistella sen eteen, että riskit hallittaisiin myös työ- ja työasiamatkoilla. Nykyään moni työnantaja haluaa lisäksi edistää työnteki-

jöidensä vapaa-ajan turvallisuutta.

Työntekijän tapaturma – sattui se sitten töissä, liikenteessä tai vapaa-ajalla – aiheuttaa työstä poissaoloja ja sen, ettei työntekijän osaaminen ole käytössä. Jokainen menetetty työpäivä heikentää työyhteisön toiminnan tuloksellisuutta ja aiheuttaa kustannuksia työnantajalle.

Liikenteellä on merkittäviä vaikutuksia ympäristöön muun muassa pakokaasu- ja melupäästöjen vuoksi. Suomen hiilidioksidipäästöistä noin viidennes on peräisin liikenteestä. Vastuullinen organisaatio kiinnittää toiminnassaan ja valinnoissaan huomiota myös siihen, että työliikenteestä aiheutuisi mahdollisimman vähän haitallisia vaikutuksia ympäristöön.

Yrityksen johto on avainasemassa turvallisuuskulttuurin ja ympäristöstä huolehtimisen käytäntöjen luomisessa työyhteisöön. Talkoisiin tarvitaan lisäksi työsuojeluhenkilöstö ja koko työyhteisö.

Liikenneturvallisuus on yhteinen haaste niin liikenne- kuin työturvallisuuden edistämistehtävissä toimiville. Opas sisältää toimintamalleja ja vinkkejä työliikenteen turvallisuuden hallintaan.

Työturvallisuuskeskus TTK
Liikenneturva

Työliikenne – peruskäsitteet

Työliikenteellä tarkoitetaan työliikenteeseen liittyvää työntekijän liikkumista moottoriajoneuvolla, kävellen, pyörällä tai joukkoliikennettä käyttäen. Työliikenne koostuu kodin ja työpaikan välisistä työmatkoista ja työajalla tehtävistä työasiamatkoista.

Sekä työ- että työasiamatkalla työntekijälle sattunut tapaturma korvataan työnantajan pakollisesta tapaturmavakuutuksesta.

Työmatka

- kodin ja työpaikan välinen matka

Työasiamatka

- työhön liittyvä työajalla tehty matka, esimerkiksi asiakaskäynti tai kokousmatka
- vapaalla tehty työasiamatka (matka on työnantajan maksama, mutta matka tehdään vapaa-ajalla)

Työmatka

Maassamme tehdään päivittäin yli 2 miljoonaa edestakaista työmatkaa. Näistä kodin ja työpaikan välisistä matkoista neljä viidesosa kuljetaan henkilöautolla, joko sitä itse ajaen tai sillä kävellen. Lisäksi työmatkoja taitetaan kävellen ja pyöräillen sekä joukkoliikenteellä.

Kevytliikenteen osuus työmatkoista on vuosi vuodelta vähentynyt. Kävely ja pyöräily ovat kuitenkin halpoja, terveellisiä, mieltä virkistäviä ja saasteettomia kulkumuotoja, kunhan turvallisuus otetaan riittävästi huomioon.

Moni asia vaikuttaa työmatkan kulkutavan valintaan:

Liikkumisympäristö

- työmatkan pituus
- julkisen liikenteen palvelut
- parkkipaikkojen saatavuus
- pyöräilymahdollisuudet

Liikkujan tavoitteet, arvot, asenteet ja elämäntilanne

- halu kuntoilla kävellen ja pyöräillen
- ympäristö- ja kustannustietoisuus
- ajankäyttö eri elämäntilanteissa
- mukavuudenhalu
- taloudellinen tilanne

Työpaikan toimet

- työsuhdematkalippu
- peseytymis- ja pukeutumistilat
- polkupyörien säilytystilat
- kimppekyytien järjestäminen
- etätöyön edistäminen

Keskimääräinen kotimaassa tehdyn työmatkan pituus on 13 kilometriä. Matkan taittamiseen kuluu aikaa noin puoli tuntia.

Käytännössä yksittäisten työmatkojen pituudet ja niihin käytetty aika vaihtelevat paljon. Pisimmät matkat tehdään junalla, bussilla tai autolla ja lyhimmat pyörällä tai kävellen.

Tyypillinen työmatka

- keskimääräinen pituus 13 kilometriä
- matka-aika keskimäärin puoli tuntia
- lähtö töihin klo 7–9
- töistä paluu klo 15–17
- usein ruuhka-aikana
- tavallisimmin henkilöautolla

Työmatkan vahingot

Valtaosa työmatkatapaturmista sattuu kevytliikenteessä, vaikka kävellen ja pyöräillen kuljetaan vain noin viidennes työmatkoista.

Suurin osa työmatkatapaturmista on kaatumisia, liukastumisia ja kompastumisia. Kaatumisia ja liukastumisia sattuu jalankulkijoiden lisäksi pyöräilijöille, mopoilijoille sekä julkisia kulkuneuvoja käyttäville. Vammat ovat pääasiassa jäsenten sijoiltaan menemisiä, luunmurtumia ja ruhjevammoja. Kädet ja jalat vahingoittuvat useimmiten.

Autolla liikkuville sattuu vähemmän tapaturmia kuin kävellen tai pyöräillen työmatkaansa taittaville. Ajoneuvojen yhteentörmäykset johtavat kuitenkin kevytliikenteen tapaturmia useammin vakavaan vammautumiseen tai menehtymiseen.

Esimerkki kustannuksista

54-vuotias naissuunnittelija liukastui ja kaatui työmatkalla. Vasen käsi murtui ja seurauksena oli 59 sairauspäivää. Tapaturman kustannukset työnantajalle olivat yli 11 000 euroa, josta tapaturmavakuutus kattoi runsaan kolmanneksen. Sairauskulujen lisäksi kustannuksia syntyi sijaisen palkkaamisesta ja perehdyttämisestä sekä tuotannon viivästyemisestä.

Työasiamatka

Joka neljäs työntekijä liikkuu päivittäin työajalla myös työasioiden vuoksi. Näitä työasiamatkoja taitetaan henkilöauton lisäksi usein myös pakettiautolla.

Työasiamatkat ovat pisimpiä suomalaisen tekemistä päivittäisistä matkoista. Niitä tehdään eniten keskellä viikkoa tiistaista torstaihin. Eniten liikkuvat yrittäjät, johtavassa asemassa olevat ja ylemmät toimihenkilöt. Miehet liikkuvat työaikana enemmän kuin naiset.

Toimialojen ja ammattiryhmien välillä on suuria eroja työaikaisen liikkumisen määrässä. Suomessa on arvioitu, että päivittäin noin 600 000 työssäkävää tekee työasiamatkoja.

Tyypillinen työasiamatka

- pituus keskimäärin 4 km/hlö/vrk
- eniten matkoja tehdään keskellä viikkoa tiistaista torstaihin
- eniten liikkuvat yrittäjät
- miehet liikkuvat naisia enemmän
- tavallisimmin kuljetaan henkilöautolla

Työasiamatkoilla sattuneet onnettomuudet ovat useimmiten autokolareita ja niissä loukkaantuu tavallisimmin toimihenkilömyies.

Työliikenteen riskit ja niiden hallinta

Liikenteessä turvallisuusriskit liittyvät liikkujiin, kulkuneuvoihin ja liikkumisympäristöön. Työ- ja työasiamatkoilla vaara voi piillä myös tiukoissa aikatauluissa, työtehtävien aiheuttamissa paineissa ja matkan tuttuudessa. Liikenteeseen lähtijä tekee turvallisuuden vaikuttavia päätöksiä jo ennen kotoa tai työpaikalta poistumistaan.

Liikkujan kunto: väsymys, lääkkeet, alkoholi

Töihin ja liikenteeseen lähdetään helposti väsyneenä ja juhlitun yön jälkeenkin. Liikenteessä selviytyminen edellyttää kuitenkin niin autoilijalta, pyöräilijältä kuin jalankulkijalta virkeyttä. Väsymys heikentää keskittymiskykyä ja hidastaa reagoitua. Väsynyt kulkija tekee enemmän virheitä. Hän myös joutuu useammin vaaratilanteisiin ja onnettomuuksiin kuin virkeä kulkija.

Suomen laki kieltää moottoriajoneuvon kuljettamisen väsyneenä:

Tieliikennelaki, 63 § *Kuljettajaa koskevat yleiset vaatimukset.* ”Ajoneuvoa ei saa kuljettaa se, jolta sairauden, vian, vamman tai väsymyksen vuoksi taikka muusta vastaavasta syystä puuttuvat siihen tarvittavat edellytykset.”

Väsymys vaivaa eniten nuoria mieskuljettajia. Siitä kärsivät myös varttuneet mieskuljettajat iltapäivisin, ammattikuljettajat, vuorotyötä tekevät ja unihäiriöitä potevat. Pienikin määrä alkoholia veressä moninkertaistaa väsymyksen vaikutukset.

Työpaikalla on tiedostettava, ettei väsyneenä liikkuminen liikenteessä ole turvallista. Työn organisoinnilla ja esimerkiksi työaikajoustoilla voidaan vähentää väsymyksestä johtuvilla riskeillä altistumista liikenteessä.

Liikkujan vinkit

- nuku riittävän pitkä ja hyvälaatuinen yöuni

- vältä yöllä ajamista ja raskasta ateriaa ennen ajoa
- kieltäydy alkoholista hyvissä ajoin ennen liikenteeseen lähtöä
- ota huomioon sairauksien ja lääkkeiden väsyttävä vaikutus

Liikkujan turvavarusteet: heijastin, kypärä, turvavyö, liukuesteet

Suuri osa onnettomuuksista, vammautumisista ja kuolemantapauksista olisi estettävissä, jos liikkujat käyttäisivät turvavarusteita.

On tärkeää, että työpaikalla arvostetaan turvallisuutta ja käytetään liikenteessä turvalaitteita. Turvalliset käytännöt on helppo jokaisen omaksua, kun työyhteisö näyttää hyvää esimerkkiä. Yhteisillä matkoilla voidaan erikseen huolehtia turvalaitteiden käytöstä. Työntekijöille voidaan lahjoittaa heijastimia, pyöräilykypäriä ja liukuesteitä tai tarjota niitä ostettavaksi edulliseen hintaan.

Liikkuja

- Käytä pimeällä heijastimia, jotta autoilijat näkisivät sinut ajoissa.
- Pyöräillessäsi suojaa pääsi kypärällä. Se vaimentaa päähän kohdistuvaa iskua, jos kaadut tai törmäät autoon.
- Autolla kulkiessasi käytä aina turvavyötä - etu- ja takapenkillä, lyhyellä ja pitkällä matkalla sekä henkilöautossa, bussissa ja taksissa.

- Liukkaalla kelillä pysyt paremmin pystyssä, jos kengissäsi on nastat tai liukuesteet.

Turvallinen liikkuminen

Tapaturmattoman liikenteen edellytys on, että liikkujat tunnistavat riskit ja pyrkivät toimimaan turvallisesti. Kilpailu, näyttäminen eivätkä kaahailu kuulu turvalliseen liikenteeseen.

Moottoriajoneuvolla liikkuvien on tiedostettava, että heillä on ohjauksessaan suuret voimat. Mahdollisen törmäyksen tuhot ja henkilövahingot ovat sitä suuremmat, mitä kovempi ajoneuvon nopeus on. Toisaalta, jo pienikin nopeuden alentaminen lisää kuljettajan toimintaedellytyksiä ja osallisten selviytymismahdollisuuksia onnettomuudessa.

Liikenne on erilaisten liikkujien välistä vuorovaikutusta. Onnistunut vuorovaikutus perustuu yhteisten sääntöjen noudattamiseen sekä siihen, että tarkkaillaan muiden aikeita ja kokonaistilanteen etenemistä. Moottoriajoneuvolla liikkuvien on tiedostettava, että törmäyksen sattuessa erityisen suuressa vaarassa ovat suojattomat kulkijat.

Autoilija

- lähde liikkeelle virkeänä
- varaa riittävästi aikaa
- valitse turvallinen reitti
- ota huomioon sää ja keli
- valitse ruuhkaton ajankohta
- liiku turvallisella nopeudella
- säilytä riittävä etäisyys muihin
- ota huomioon suojaton liikenne

Autoilijan vahinkovaaka on ohjelma, joka antamiesi lähtötietojen perusteella selvittää millaisia riskejä juuri sinun kaltaisellasi kuljettajalla on liikenteessä.

Liikenneturva: www.liikenneturva.fi

Jalankulkija ja pyöräilijä

- varaa matkalle aikaa
- valitse turvallinen reitti ja ajankohta
- ota huomioon sää ja keli
- varo moottoriajoneuvoliikennettä
- älä yllätä autoilijaa

Esimies

- näytä esimerkkiä liikkumalla turvallisesti työ- ja työasiamatkoilla
- ota turvallisuus huomioon työyhteisönne yhteisillä virkistys- ja muilla matkoilla
- keskustele turvallisista reiteistä säännöllisesti toistuvilla työasiamatkoilla
- sovi henkilöstön kanssa siitä, että huonon kelin tai muun esteen yllättäessä turvallisuus on tärkeämpi asia kuin aikataulussa pysyminen
- henkilökunnalle voi järjestää ennakoivan tai taloudellisen ajamisen kurssin
- ota koulutuksen teemaksi turvallinen liikkuminen

Työasiat, kiire, matkapuhelimen käyttö

Työnsä vuoksi paljon ajavat pitävät kiirettä pahimpana työaikaisen liikenteen riskinä. Myös mieltä vaivaavat työasiat ja matkapuhelimen käyttö heikentävät heidän mielestään liikenneturvallisuuksia.

Kiire

Kiire aiheuttaa vaaratilanteita ja vaikuttaa onnettomuuksien syntyyn niin autoilijoilla kuin kävellen ja polkupyörällä matkaansa taivattavilla. Kiireessä liikkumisnopeudet helposti nousevat ja moni tärkeä asia voi jäädä huomaamatta. Kiireinen tekee myös muita enemmän virheitä.

Kiireen voi poistaa vain huolellisella matkan ennakosuunnittelulla. Aikaa on varattava muun muassa ruuhkien sekä sään ja kelin perusteella. Ajoreittiin ja pysäköintimahdollisuuksiin perehtyminen etukäteen voi estää kuljettajan stressaantumisen liikenteessä. Tieto reitistä ja riittävän matkajan varaaminen lisäävät myös kävelen ja pyörällä liikkuvan turvallisuutta.

Jos kiire kuitenkin pääsee yllättämään liikenteessä, se ei saa heikentää turvallisuutta. Työyhteisössä on viisasta sopia periaatteesta, ettei kiireessä saa ottaa riskejä liikenteessä, vaan turvallisuus on perille ehtimistä tärkeämpi asia.

Hands free -laite

Tieliikennelain mukaan moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettaja ei saa ajon aikana käyttää matkapuhelinta sitä kädessä pitäen.

Työliikenteessäkin on pyrittävä siihen, ettei kuljettajan tarvitsisi puhua puhelimeen ajon aikana. Jos kuitenkin on välttämätöntä hoitaa asioita puhelimitse ajon aikana, on työntekijöillä oltava käytössään hands free -laitteet ja heidät on opastettava niiden turvalliseen käyttöön liikenteessä. Nykyään on saatavana helpokäyttöisiä langattomia hands free -laitteita.

Puhelimeen puhuminen häiritsee kuljettajan keskittymistä ja liikenteen seuraamista. Puhelimen käyttö autossa lisää vaaratilanteita ja onnettomuusriskiä. Puhelimeen puhumista kannattaa välttää erityisesti liukkaalla, ruuhkassa ja silloin, kun näkyvyys on huono.

Puhelimen käyttö häiritsee myös jalankulijan ja pyöräilijän keskittymistä liikenteeseen. Tärkeät asiat voivat jäädä huomaamatta ja vaara joutua onnettomuuteen voi kasvaa. Puhelija kannattaa välttää etenkin silloin, kun kulku on muutenkin tavallista vaikeampaa, esimerkiksi liukkaalla ja vilkkaassa liikenteessä.

Autoilija

Pyri siihen, ettei sinun tarvitse puhua puhelimeen ajon aikana. Jos puhelu on välttämätön,

- aja pysähdyspaikalle ja puhu puhelu siellä
- jos et voi pysähtyä, käytä hands free -laitetta
- sijoita puhelin autoon siten, ettei se häiritse näkyvyyttä
- harjoittele puhelimen käyttöä
- käytä puhelinta vain silloin, kun liikenne on vähäistä
- käytä numero- ja yhdistämispalveluja
- käytä pika- ja uusintavalintoja
- kerro soittajalle ajavasi autoa
- puhu lyhyesti
- vältä stressaavaa keskustelua.

Ajoneuvo ja sen kunto

Niin työntekijän oman kuin työnantajankin käyttöön tarjoaman ajoneuvon on oltava turvallinen ja varustettu asianmukaisin turvavarustein, jotka lieventävät mahdollisen onnettomuuden seurauksia.

Monissa uusissa autoissa on erilaista kuljettajan toimintaa helpottavaa tekniikkaa, esimerkiksi lukkiintumattomat jarrut (ABS) tai ajonvakausjärjestelmä (ESC). Autoihin voidaan asentaa myös vieraassa ympäristössä suunnistusta helpottava navigaattori.

Teknologia auttaa, mutta turvallisuus riippuu viime kädessä ihmisen omasta toiminnasta ja valinnoista liikenteessä. Tekniikkaan luottamisessa voi olla myös vaaransa, jos kuljettaja ”ulosmittaa” lisälaitteista koituvan turvan ajamalla holtittomammin tai lisäämällä ajonopeuksia.

Tietoa autojen törmäysturvallisuudesta:
www.euroncap.com

Autoilija

- tunne ajoneuvosi ja hyödynnä sen tekniikka
- älä kumoa teknologiasta koituvaa turvaa lisäämällä ajonopeuksia
- tarkkaile autosi kuntoa ja huolehdi sen määräaikaishuolloista
- totuttele navigaattorin käyttöön tutuilla reiteillä ja hiljaisessa liikenteessä
- älä näppäile navigaattoria ajon aikana

Pyöräilijä, mopoilija

- tarkista ajokkisi kunto vuosittain
- talvirenkaat parantavat turvallisuutta talvella

Vinkkejä työpaikoille

- yhteinen talvirenkaiden vaihtopäivä
- yhteinen polkupyörien huoltopäivä

Työpaikan lähiympäristön liikenne

Työpaikan lähiympäristön turvallisuus on koko työyhteisön etu. Ympäristön tulee olla turvallinen niin autolla, kävellen, polkupyörällä kuin joukkoliikenteelläkin työmatkiaan taittaville.

On tärkeitä, että mahdolliset vaaranpaikat selvitetään ja niihin saadaan korjaus. Vaaralliset paikat työpaikan lähiympäristöstä voidaan kartoittaa työntekijöille tehtävällä kyselyllä. Usein pahimmat ongelmat ovat kaikkien tiedossa.

Seuraavia kysymyksiä voidaan pohtia työyhteisöissä ja työsuojelutoimikunnissa:

Jalankulkijat

- Pääseekö työpaikalle jalkakäytävää tai kävelytieta pitkin?
- Onko auraus ja hiekoitus talviaikana riittävää?
- Ovatko tienlytykset turvallisia?
- Ovatko tiet riittävästi valaistuja?
- Onko ajoneuvoliikenteen nopeus riittävän maltillinen?

Joukkoliikennettä käyttävät

- Onko pysäkkien sijainti sopiva ja turvallinen?
- Onko kulkutie pysäkillä turvallinen?
- Ovatko aikataulut ja vuorotiheys työmatkoihin sopivia?

Polkupyöräilijä, mopoilija

- Löytyykö pyöräilijöille turvallisia pyöriteitä?
- Onko liukkauden torjunta ja lumen luonti pyöriteillä riittävää?
- Onko autoliikenteen nopeus pyöräilijän ja mopoilijan näkökulmasta turvallinen?

Autoilija

- Ovatko liikennejärjestelyt – risteykset, kaistajärjestelyt, sisäänajot parkkialueille, nopeusrajoitukset – työpaikan lähiympäristössä turvallisia?
- Onko näkyvyys esimerkiksi risteyksissä ja sisäänajoissa hyvä?
- Onko pysäköintipaikkoja riittävästi?

Ongelmien poistaminen edellyttää yhteydenottoa kuntaan tai tonttien omistajiin. Hyvin perusteltu kirjallinen aloite parannusesityksineen vauhdittaa epäkohtien korjaamista. Rakenteelliset ja liikenteeseen liittyvät aloitteet osoitetaan tekniselle toimelle. Joukkoliikenteestä ja linjastosuunnittelusta vastaa kunnassa oma yksikkönsä. Kunnossapitotoimet ja liittymien näkemät kuuluvat kunnossapitoyksikölle. Tonttien omistajat hallinnoivat yksityisten tonttien pysäköintialueita ja kulkua työpaikoille.

Esimerkkejä turvallisuuden parantamistoimista:

- nopeusrajoitusten tarkistaminen (esimerkiksi sallittu ajonopeus 30 km/h tai 40 km/h)
- kavennusten tai hidasteiden tekeminen katuun hillitsemään ajonopeuksia
- kiertoliittymien rakentaminen ajonopeuksien alentamiseksi
- pyöriteiden rakentaminen
- sisäänajojen selkeä merkitseminen ja nopeuden alentaminen niissä
- kokonaan autottomien vyöhykkeiden rakentaminen
- opastuksen selkeys
- näköesteiden poistaminen

Liikkumisolosuhteet: sää, keli, ruuhkat

Suuri osa työliikenteen tapaturmista sattuu yli 50-vuotiaille naisille liukastumalla tai kaatumalla. Tämä johtuu siitä, että naiset kulkevat työmatkansa miehiä useammin julkisilla kulkuvälineillä, kävellen tai pyörällä, kun taas miehet liikkuvat autolla.

Liukastuminen ja kaatuminen voivat aiheuttaa vammoja, jotka johtavat pitkiinkin poissaoloihin töistä. Kävelijän on hyvä varustautua liukkaille liukuestein tai sellaisin kengin, joiden pohja on uritettu ja pitävä. Nastakenkä estää parhaiten liukastelun. Vallitsevan jalankulkusään ja varoitukset huonosta kelistä voi tarkistaa maakunnittain Ilmatieteen laitoksen verkkosivuilta.

Myös kuljettajien on syytä seurata sää-tiedotuksia ja varoituksia. Huonolla kelillä kannattaa harkita työ- tai työasiamatkan taitamista julkisilla liikennevälineillä. Julkisilla tehty matka on turvallisempi, ympäristöystävällisempi ja rasittaa kulkijaa vähemmän kuin omalla autolla kuljettu matka.

Jalankulkusää ja varoitukset:
www.ilmatieteenlaitos.fi/jalankulku
Tiesää ja liikennetiedotteet/häiriöt:
www.tiehallinto.fi

Työmatkat ajoittuvat yleensä vuorokauden ruuhkaisimpaan aikaan. Ruuhkissa liikenne hidastuu ja perille ehtimisen paineet kasautuvat. Vaaratilanteiden määrä ja vahinkoriski kasvavat erityisesti silloin, jos lisäksi on pimeää ja huono keli.

Huonolla kelillä, pimeällä ja ruuhkassa

- varaa riittävästi aikaa matkantekoon
- valitse julkinen liikenne
- ilmoita myöhästymisestä ajoissa
- älä hätäänny, jos matkalla huomaat myöhästyväsi

Vinkkejä työyhteisöille

- liukuva työaika antaa joustoa ruuhkien välttämiseen

- ruuhkien välttämiseksi voidaan porrastaa työn alkamis- ja päättymisajat samalla alueella toimivien yritysten kanssa
- on hyvä sopia siitä, että huonon kelin yllättäessä turvallisuus on perille ehtimistä tärkeämpi asia
- on mahdollista sallia etätöiden tekeminen silloin, kun työmatkoihin kuluu huonon kelin ja liikenneolojen vuoksi kohtuuttoman paljon aikaa
- on hyvä huolehtia siitä, että työpaikan lähiympäristössä hiekoitus ja lumen luonti on riittävää

Työpaikan sisäiset liikennejärjestelyt

Ajoneuvoliikenteen, jalankulun ja pyöräilyn työpaikan alueella tulee sujua turvallisesti ja sille tulee olla riittävästi tilaa. Liikennejärjestelyistä ja puutteiden korjaamisesta vastaa työpaikka.

Mitä enemmän työpaikalla on sisäistä liikennettä, erilaisia kulkuvälineitä, koneita ja laitteita sekä kuljetettavaa tavaraa, sitä tärkeämpää on kiinnittää huomiota liikennejärjestelyjen toimivuuteen ja turvallisuuteen. Tarvittaessa on käytettävä merkintöjä, joilla ohjataan liikenteen kulkua.

Työntekijöille on annettava riittävät tiedot työpaikan liikennejärjestelyistä ja uudet työntekijät on perehdytettävä niihin. Sovittujen sääntöjen noudattaminen on kaikkien velvollisuus. Selkeä informaatio työpaikan sijainnista, sen alueelle tulemisesta ja pysäköinnistä helpottaa myös alueella asioivien ja vierailijoiden kulkua.

Turvallinen sisäänkäynti

- sisään- ja ulosajo selvästi merkitty
- sisään- ja ulosajossa hyvä näkyvyys
- moottoriajoneuvoilla ja kevyellä liikenteellä omat väylänsä
- raskaalla liikenteellä omat väylänsä

- pysäköinti autoille ja polkupyörille selvästi merkitty

Kulkuväylät ja niiden kunnossapito

Ajoratojen ja väylien on oltava riittävän leveitä. Jalankulku- ja polkupyöräliikenne tulee erottaa moottoriajoneuvoliikenteestä omille väylilleen. Erityisesti tulee kiinnittää huomiota trukki liikenteen turvallisuuteen ja siihen, ettei siitä aiheudu vaaraa muille liikkujille.

Liikenneväylät vaativat kunnossapitoa ja hoitoa. Epäkohdat on korjattava heti. Kaikkien tiedossa tulee olla periaatteet siitä, miten ja kenelle epäkohdista ilmoitetaan. Epätasaiset, rikkoutuneet tai sadevesien syövyttämät kulkuväylät vaarantavat liikkumista. Talvisin liukkaus ja näkyvyyttä rajoittavat lumivallit voivat aiheuttaa vaaratilanteita, liukastumisia ja vakaviakin vahinkoja.

Risteykset

Työpaikan sisäinen liikenne on hyvä suunnitella siten, että risteyksiä on mahdollisimman vähän. Jos niitä kuitenkin tarvitaan, risteykset on sijoitettava näköesteettömiin paikkoihin. Risteysliikenteen ohjauksessa voidaan käyttää liikennevaloja, liikenteenjakajia, liikennemerkkejä ja ajoratamerkintöjä.

Kiertoliittymä on turvallinen vaihtoehto risteykselle.

Risteävien ajoratojen on leikattava toisensa mahdollisimman suorakulmaisesti. Teräviä vinoliittymiä on vältettävä. Erittäin vaarallisia ovat risteykset, joissa sivutie liittyy päätiehen jyrkässä nousussa. Tällöin päätielle ajetaan vauhdilla varsinkin talviliukkaisten aikana.

Liikenteen yksisuuntaistaminen selkeyttää kulkua ajoradoilla ja sisäänkäynnissä.

Lastaus- ja purkauspaikat

Kuormien lastaus- ja purkupaikkojen tulee sijaita siten, ettei kuormien käsittelystä eikä siirtämisestä ole vaaraa muille liikkujille.

Jalankululiikenteen tulisi mieluiten olla täysin erillään trukki kulkureitistä. Trukki kulkureitit tulee merkitä selvästi ja siten, ettei väärinkäsityksiä synny.

Liikennemerkkit ja ajoratamerkinntät

Liikennemerkkien avulla voidaan selventää, ohjata tai rajoittaa liikenteen kulkua. Työpaikan alueella liikennemerkkit asettaa työnantaja, yleisillä teillä tienpitäjä. Merkkien ja niiden käytön on oltava voimassa olevan liikennemerkkiasetuksen mukaisia.

Kestopäälystetyillä alueilla liikenteen ohjaamisessa voidaan käyttää hyväksi myös ajoratamerkinntöjä.

Nopeusrajoitukset

Nopeuksien on oltava riittävän alhaisia koko työpaikan alueella. Sopiva perusnopeus on 30 km/h. Ajonopeuksien tulee olla tätäkin pienempiä, jos näkyvyys on huono tai ympäristössä on muita vaaratekijöitä. Nopeuksia voidaan hillitä myös hidasteilla ja kaventamalla ajorataa.

Valaistus

Työympäristön on oltava turvallinen myös pimeällä. Tämä edellyttää riittävän hyvää valaistusta etenkin sellaisilla työpaikoilla, joissa työtä tehdään vuorokauden pimeänä aikana. Valopisteiden on oltava niin vahvoja ja niin tiheässä, ettei varjopaikkoja muodostu niiden välille.

Liikenneväylien lähellä sijaitsevat esineet, ulostyöntyvät rakenteet tai koneiden osat, on merkittävä taustastaan erottuvalla maalauksella, vilkuin tai heijastimin. Myös kaivannot ja muut vastaavat liikenneväylän lähellä olevat vaaranpaikat tulee merkitä. Varoitusmerkintään käytetään varoitusvärejä, punaista ja keltaista.

Jalankulkuliikenne

Monilla työpaikoilla jalankulkijoiden turvallisuutta voivat vaarantaa ylhäältä putoavat esineet. Niitä voidaan torjua suojakatoksen ja -verkon. Talvisin on hiekoituksen lisäksi poistettava katoille kertynyt lumi- ja jäämassa, jos se vaarantaa jalankulkua tai voi pudota seinänvierustoille jätettyjen työkonien päälle.

Raideliikenne

Tehdasalueella oleva raideliikenne voi olla vakava vaara henkilöstölle. Raskaan vaunujonon pysäyttäminen hiljaisessa vauhdissa ei onnistu hetkessä. Henkilökunnalle on annettava riittävästi tietoa raideliikenteen riskeistä.

Raideliikenteestä varoittaminen varoitus-tauluilla ei riitä. Lisäksi on käytettävä automaattisia tai henkilöohjauksella toimivia varoituslaitteita, kiinteitä tai kääntyviä kaiteita, veräjiä ja varoitusvilkkuja.

Muut ajoneuvot

Käytettävien ajoneuvojen, traktoreiden, tiekoneiden sekä kuormaus- ja kaivinkoneiden tulee olla kunnossa. Erityisesti on kiinnitettävä huomiota ohjauslaitteiden, renkaiden, jarrujen, valojen, heijastimien ja äänimerkkien toimivuuteen. Tarkastuksia ja huoltoja on tehtävä säännöllisesti.

Kuljettajat on koulutettava traktoreiden ja koneiden turvalliseen käyttöön.

Vinkkejä

- suojakaiteella voidaan estää rakennuksesta ulostulevia astumasta suoraan ajoradalle
- älä sijoita kellokorttia trukki- tai muun ajoradan varrelle
- laajenna kuljettajan näkymää kulmapeilein sekä sisällä että ulkona
- rakenna ylösajorampit riittävän loiviksi ja varusta ne suojakaiteella

Liikenneturvallisuus osaksi organisaation toimintatapoja¹

Työliikenteen turvallisuus voidaan sisällyttää osaksi jokaisen työpaikan strategiaa ja toimintatapoja. Käytännön toimenpiteiden valintaan vaikuttavat työpaikan tarpeet, kulttuuri, toimiala ja koko. Tavoitteena tulee olla nolla tapaturmaa.

Määrätietoinen toiminta edellyttää nykytilanteen kartoittamista ja tavoitteiden asettamista liikenneturvallisuuden paraneemiselle. Tavoitteita voidaan määritellä myös liikenteestä johtuvien ympäristövaikutusten vähentämiseksi.

Tavoitteet ja valitut toimintatavat voidaan kirjata toimintaohjelmaksi, käsikirjaksi tai muuksi kirjalliseksi dokumentiksi. Tuloksetlinen toiminta edellyttää sitä, että koko henkilöstö on tietoinen tavoitteista ja sitoutunut noudattamaan yhteisesti sovittuja periaatteita. Turvallisuustilanteen kehittymistä on syytä seurata säännöllisesti ja tiedottaa siitä henkilökunnalle.

Työ- ja työasiamatkojen turvallisuus ja ympäristövaikutukset ovat yrityksessä imagotekijöitä. Niiden kehitystä voidaan esitellä muiden tunnuslukujen tapaan mm. vuosikertomuksissa, tilannekatsauksissa, kotisivuilla ja esitteissä.

Yritysimagoon vaikuttavia asioita

- turvallisesti toimiva ja ympäristötietoinen henkilöstö
- yrityksen tunnuksella varustettujen ajoneuvojen siisteys, kunto ja turvallisuus
- yrityksen kuljettajien liikennekäyttäytyminen
- piha- ja pysäköintijärjestelyjen toimivuus ja turvallisuus
- vuosikertomukset, esitteet ja kotisivut, joissa esitellään turvallisuutta kuvaavia tunnuslukuja

Liikenneturvallisuuden kehittäminen ja huomion kiinnittäminen ympäristöasioihin voi lähteä liikkeelle pienistäkin toimenpiteistä. Työyhteisössä voidaan esimerkiksi sopia yhteisesti periaatteista, joiden mukaan työliikenteessä liikutaan. Sopimuksen jälkeen seurataan sen toteutumista käytännössä ja tarvittaessa tehdään tarkennuksia sopimukseen.

Seuraavassa on esimerkkejä erilaisista toimintatavoista ja siitä, miten työliikennettä ja sen sujumista voidaan käytännössä arvioida, seurata ja kehittää.

Arviointi ja seuranta

Kulikutapojen seuranta

Käytetyllä kulkumuodolla on merkitystä sekä liikenneturvallisuuden että liikenteen ympäristövaikutusten kannalta. Työnantaja voi vaikuttaa työntekijöidensä kulkutapoihin ja erityisesti siihen, miten työasiamatkat tehdään. Suosimalla kevyttä ja joukkoliikennettä työnantaja voi lisätä näillä kulkumuodoilla tehtävien matkojen määrää.

Työ- ja työasiamatkojen kulkutapojen kartoituksella ja seurannalla saadaan tietoa työntekijöiden kulkutavoista ja muutoksista niissä. Kartoitus voidaan tehdä esimerkiksi kyselynä tai kirjaamalla kulkutavat päivittäin kahvihuoneen seinällä olevalle lomakkeelle.

Tapaturmien ja läheltä piti -tapausten tilastointi ja käsittely

Tapaturmalukujen ja tilastojen avulla voidaan seurata liikenneturvallisuuden kehitystä ja asettaa turvallisuustyölle tavoite. Yritys voi asettaa tavoitteekseen esimerkiksi tapaturmien puolittamisen tietyllä aikavälillä. Olennaista on tavoitteeseen sitoutuminen ja tavoitteen realistisuus.

¹ Esimerkit on koottu teoksesta Pöllänen, M., Lind, S., Kalenoja, H. ja Mäkelä, T. (2003) Työ- ja työasiointimatkojen turvallisuus- ja ympäristöriskien hallinta yrityksissä ja organisaatioissa. Tampereen teknillinen yliopisto. Tampere 2003.

Yrityskohtaisia tapaturmalukuja voidaan seurata sekä yrityksen omassa tilastoinnissa että vakuutusyhtiöiden keräämien vahinko-tilastojen perusteella. Sattuneiden tapaturmien lisäksi on tärkeää kirjata myös läheltä piti -tapaukset.

Analysoimalla sattuneita tapaturmia ja läheltä piti -tilanteita yhdessä opitaan tunnistamaan riskejä paremmin ja voidaan pohtia muun muassa seuraavia asioita:

- mikä oli työntekijän osuus vahingon syntymiseen?
- miten muut liikkujat vaikuttivat tapahtumien kulkuun?
- miten liikkumisympäristö vaikutti?
- miten olosuhteet vaikuttivat?
- miten vahinko olisi voitu estää?

Asiakaspalautteen seuraaminen

Työntekijöiden liikennekäyttäytyminen on yritykselle imagoitekijä, josta saadaan tietoa seuraamalla asiakaspalautetta. Palautetta voidaan ottaa vastaan esimerkiksi puhelimitse, postitse, lomakkeilla, verkkosivuja hyödyntäen tai sähköpostilla.

Saadusta palautteesta välitetään tieto henkilökunnalle. Palautetta voidaan kerätä ja käsitellä vuosittain laadittavana yhteenvetona.

Työn ja matkojen järjestely

Liikenneturvallisuus- ja ympäristöasiat palaverikäytäntöihin

Liikenteen turvallisuus- ja ympäristöasioiden ottaminen puheeksi palavereissa auttaa tavoitteisiin sitoutumisessa ja luo vastuullista toimintakulttuuria. Palavereissa voidaan keskustella esimerkiksi seuraavista aiheista:

- alueella meneillään olevat tietyt
- koululaisten palaaminen liikenteeseen

- tyhjäkäynnin vähentäminen
- moottorin esilämmittäminen talvikuukausina
- polttoaineen kulutuksen kehitys
- viime kuukausien onnettomuustilastojen kehitys
- läheltä piti -tilanteet ja niiden määrän kehitys
- työsuohjejoukkoliikennelippujen hankinta
- pyöräilykypärien ja yrityspyörien hankinta

Liukuva työaika

Liukuva työaika tuo vapautta työmatkojen suunnitteluun. Työmatkaan kuluu vähemmän aikaa, jos työntekijä voi liikkua ruuhkatomana aikana. Autoilijoilla tämä vähentää polttoaineenkulutusta ja liikenteen ympäristövaikutuksia. Myös turvallisuus lisääntyy sujuvuuden ja sen myötä, kun ei tarvitse kiirehtiä tiettyyn kellonaikaan perille.

Etätö liikenteen vähentäjänä

Tietoliikenneyhteydet ovat lisänneet monilla toimialoilla etätöitä, jossa työntekijän ei tarvitse käydä työpaikalla päivittäin. Kun osa työstä voidaan tehdä kotona, kodin ja työpaikan välinen matkustaminen vähenee.

Samalla polttoaineenkulutus ja ympäristövaikutukset pienenevät. Myös liikenneturvallisuus paranee, koska työntekijän altistus liikenteen vaaroille vähenee.

Reittien suunnittelu

Reittien suunnittelu nopeuttaa työntekijöiden liikkumista työkohteesta toiseen. Samalla säästetään aikaa, kuljettuja kilometrejä ja syntyviä kustannuksia. Reittien suunnittelu sa tulee ottaa huomioon myös turvallisuus ja vaaranpaikat, jotka on selvitetty riskikartoituksen avulla.

Nykyään on tarjolla reitinsuunnitteluohjelmistoja, joiden avulla tehokkaimmat työasiointireitit löytyvät nopeasti.

Ajokaluston navigointilaite

Navigointilaitteiston avulla työasiamatkojen kohteet löytyvät helpommin. Aikaa ja polttoainetta säästyy, kun kohteen etsimiseen ei kulu ylimääräisiä minuuksia eikä kilometrejä. Navigointilaite helpottaa myös reitinsuunnittelua.

Kimppakyytien edistäminen

Kimppakyydeillä voidaan vähentää päivittäisten ajokilometrien määrää sekä samalla pienentää polttoaineenkulutusta ja liikenteestä aiheutuvia päästöjä. Kimppakyydit vähentävät myös pysäköintipaikkojen tarvetta työpaikalla.

Kimppakyytirinkien avulla voidaan välittää tietoa kimppakyytiin halukkaista työntekijöistä ja perustaa kimppakyytiryhmä. Kimppakyytirinkiin ilmoittautuneet voivat keskenään sopia ajoreiteistä, ajoaikatauluista ja ajovuoroista. Rinki voi toimia intranetissä tai ilmoitustaulujen välityksellä.

Kartoitukset

Reittien riskikartoitus

Reittien riskikartoituksella tarkoitetaan vaaranpaikkojen, kuten vaarallisten tienylitysten ja puutteellisten näkemien, kartoittamista yleisimmin käytetyiltä reiteiltä työpaikalle tai asiointikohteisiin.

Vaaranpaikka on paikka, jossa

- liikkuminen tuottaa vaikeuksia ja kulkijoita pelottaa
- sattuu läheltä piti -tilanteita
- sattuu kaatumisia
- sattuu onnettomuuksia
- ei uskalleta liikkua ollenkaan.

Kartoitus voidaan tehdä esimerkiksi työntekijöille lähetettävänä kyselynä, jonka yhteydessä merkitään kartalle tyypilliset reitit ja niiden vaaranpaikat. Riskikartoituksessa esille tulleet puutteet on aiheellista ilmoittaa myös tienpitäjälle parannusten aikaansaamiseksi.

Aineistoa kartoituksiin:
Liikenneturva, www.liikenneturva.fi
(liikennekasvatus/aikuiset)
Työturvallisuuskeskus, www.ttk.fi
www.nolla.fi

Piha- ja pysäköintialueiden kartoitus

Piha- ja pysäköintialueet ovat tärkeä osa työpaikan liikennenympäristöä. Pysäköinneissä ja peruutustilanteissa sattuu helposti peltikolareita, jos näiden alueiden järjestelyissä on puutteita.

Piha- ja pysäköintijärjestelyjen toimivuus ja turvallisuus on hyvä kartoittaa säännöllisin väliajoin. Tärkeä osa kartoitusta on henkilökunnalle tehtävä kysely joko haastatellen tai lomakkeella.

Pyöräilyedellytysten kartoitus

Yritykset voivat monin tavoin aktiivisesti tukea polkupyörän käyttöä työmatkoilla. Pyöräilyn edellytykset voidaan kartoittaa työntekijäkyselyllä. Myös keskustellen ja kysellen saadaan selville tietoa pyöräilystä ja sen ongelmista.

Kartoitus kannattaa tehdä säännöllisin väliajoin ja ajoittaa keväälle ennen pyöräilykauden alkua.

Pyöräilyn edellytyksiä ovat

- väylät ja piha-alueen ajoreitit
- pyörien säilytystilat
- sosiaalilat
- pyöräilykypärien käyttö
- pyöräilyvälineet
- polkupyörien kunto ja huolto.

Joukkoliikenteen palvelutason arviointi

Joukkoliikenteen palvelutason arvioinnilla pyritään siihen, että joukkoliikennettä käyttävät saisivat mahdollisimman hyvän palvelun. Tavoitteena voi olla myös se, että entistä useampi työntekijä tulisi töihin henkilöautoa turvallisemmalla ja vähemmän saastuttavalla kulkumuodolla.

Joukkoliikenteen palvelutaso voidaan arvioida yrityksen kaikille työntekijöille tehtävällä kyselyllä.

Arvioitavia asioita ovat reitit, aikataulut, vuorovälit, pysäkkien sijainti ja kävelyreitit pysäkeille. Jos havaitaan ongelmia tai esteitä joukkoliikenteen käytölle, on mahdollista neuvotella palvelusta vastaavan tahon kanssa esimerkiksi reittien ja aikataulujen muuttamisesta.

Joukkoliikenteen palvelutason arviointi voidaan tehdä myös osana työmatkojen kulkutapojen seurantaa, jossa selvitetään laajasti työntekijöiden matkatottumuksia.

Asenteet ja suhtautuminen liikenteeseen

Asennekartoituksen avulla on mahdollista selvittää, miten työntekijät suhtautuvat liikenneturvallisuuteen, liikenteen ympäristövaikutuksiin ja liikennettä ohjaaviin toimenpiteisiin työpaikalla. Kartoitus voi esimerkiksi osoittaa, että työntekijät kokevat kimpampakyydit kiinnostaviksi, mutta kuitenkin niitä ei käytetä. Tämä on selvä osoitus tarpeesta ryhtyä toimenpiteisiin kimpppakyytien edistämiseksi.

Asennekartoituksella saadaan tietoa koulutus- ja tiedotustarpeista. Kartoituksella saadaan myös eväitä liikenneturvallisuuden parantamiseen ja liikenteen ympäristövaikutusten vähentämiseen.

Koulutus ja tiedotus

Perehdyttäminen, koulutus ja tiedotus

Työhön perehdytykseen tulee sisällyttää opastus työliikenneturvallisuuteen. Samalla uusi työntekijä tulisi perehdyttää organisaation turvallisuus- ja ympäristötavoitteisiin sekä painottaa hänelle sitä, että jokaiselta edellytetään tavoitteiden mukaista toimintaa ja yhteisesti sovittujen periaatteiden noudattamista.

Tietoa liikenneturvallisuudesta ja ympäristöasioista tulisi jakaa työyhteisössä säännöllisesti esimerkiksi tiedottaen tai jär-

jestäen luentoja ja teemapäiviä. Tiedottamisessa kannattaa hyödyntää ajankohtaisuus. Esimerkiksi rengaspaineiden tarkistamisesta on hyvä muistuttaa silloin, kun renkaiden vaihto on ajankohtainen asia. Pyöräilykypärän merkityksestä turvallisuudelle kannattaa tiedottaa pyöräilykauden alussa.

Ryhmäkeskustelu

Ajoneuvon kuljettajille sattuvia liikennevahinkoja voidaan tehokkaasti vähentää ryhmäkeskustelumenetelmällä. Menetelmä perustuu siihen, että kuljettajat käsittelevät pienryhmissä työliikenteessä kokemiaan turvallisuusongelmia ja etsivät niihin yhdessä ratkaisuja. Lopuksi tehdään yhteinen sopimus siitä, millaisin toimin turvallisuutta pyritään vastaisuudessa parantamaan. Kuljettajien lisäksi myös työsuojeluhenkilöstö osallistuu ryhmäkeskusteluihin ja sitoutuu noudattamaan yhteistä sopimusta. Menetelmän tehokkuus perustuu siihen, että ryhmässä sitoutuminen koetaan velvoittavaksi ja ryhmään kuuluvat seuraavat toistensa toimintaa.

Ryhmäkeskustelun vaiheet:

Aivoriihi > Ratkaisuehdotusten keksiminen > Yhteinen päätös

Lisätietoja: www.liikenneturva.fi
(liikennekasvatus/aikuiset)

Ennakoivan ja taloudellisen ajotavan koulutus

Ennakoivan ja taloudellisen ajotavan koulutuksessa on tavoitteena lisätä ajon turvallisuutta ja vähentää polttoaineenkulutusta. Ajotapakoulutus on yleensä räätälöityä koulutusta, jossa otetaan huomioon ajokalusto ja liikenneympäristö. Koulutuksessa käsitellään myös muun muassa auton säilytystä, moottorilämmittimien käyttöä ja auton huoltoa.

Taloudellisella ja ennakoivalla ajotavalla voidaan vähentää polttoaineenkulutusta 5–15 % ajoneuvotyypistä ja liikenneolosuhteista riippuen.

Taloudellisella ja ennakoivalla ajotavalla myös liikenneturvallisuus paranee, koska kuljettajalle jää enemmän havainto- ja toiminta-aikaa ja siten riski joutua vaaratilanteisiin ja onnettomuuksiin pienenee.

Taloudellinen ajaminen vähentää

- polttoaineen kulutusta
- ajoneuvojen korjaus- ja huoltokustannuksia
- renkaiden kulumista
- stressiä
- meluhaittoja
- paikallisia ilmansaasteita
- kasvihuonekaasuja
- onnettomuuksia.

Lisätietoja taloudellisen ajon koulutuksesta:

www.ecodriving.com

Yhteistyö ulkopuolisten tahojen kanssa

Yhteistyö liikennesuunnittelusta vastaavien viranomaisten kanssa

Liikenteen suunnittelun tulisi olla vuorovaikutteinen prosessi, jossa pyritään sujuvaan, turvalliseen, tasapuoliseen ja ympäristöystävälliseen liikennejärjestelmään. Liikenteen suunnittelusta vastaavien ja tienkäyttäjien vuorovaikutus on tärkeää, sillä ilman käyttäjien näkemyksiä järjestelmän kehittäminen voi olla yksipuolista.

Yhteistyöllä voidaan vaikuttaa muun muassa liittymien suunnitteluun ja sijoittamiseen työpaikan lähiympäristössä, suojateiden rakentamiseen, liikenteen rauhoittamiseen, vaaranpaikkojen poistamiseen sekä kadun- ja tienrakennustöiden ajoittamiseen.

Katujen suunnittelusta vastaavat kunnat ja yleisten teiden suunnittelusta ja rakentamisesta Tiehallinto. Vastuuhenkilöiden yhteystietoja voi kysyä kunnan teknisestä toimesta tai paikallisesta tiepiiristä.

Lisätietoa:

Tiehallinto, www.tiehallinto.fi

Ratahallintokeskus, www.rhk.fi

Suomen Tieyhdistys, www.tieyhdistys.fi

Yhteistyö liikenteen rakennus- ja kunnossapitotöistä vastaavien viranomaisten kanssa

Tien- ja kadunrakennustyöt heikentävät usein liikenteen sujuvuutta ja saattavat muuttaa väliaikaisesti käytettäviä ajoreittejä. Yleensä viranomaisten kanssa voidaan ennakolta sopia liikenteen häiriöistä tiedottamisesta, jolloin mahdolliset erikoistilanteet voidaan ottaa huomioon töiden ja ajoreittien suunnittelussa.

Joissakin tapauksissa yrityksillä ja asukkailla voi olla mahdollisuus vaikuttaa töiden ajoittumiseen ja porrastamiseen. Tienkäyttäjiltä toivotaan aktiivista palautetta muun muassa katujen ja teiden kunnossapidosta.

Kiireiset ilmoitukset tien kunnosta, kunnossapidosta ja liikenteen ongelmista voi jättää puhelimitse ympäri vuorokauden Tienkäyttäjän linjalle 0200 2100.

Yhteistyö liikennöitsijöiden kanssa

Joukkoliikenteen vuoroväli, reittien yhdistävyys ja aikataulujen sopivuus työaikoihin vaikuttavat merkittävästi joukkoliikenteen käyttömahdollisuuksiin työ- ja työasiamatkoilla. Joukkoliikenteen reittien suunnittelussa voidaan käyttää tietoa yrityskohtaisesta matkustuskysynnästä, jos sitä on saatavilla. Tietoa työvuorojen alkamis- ja päättymisajankohdista ja vaihtoyhteystarpeista voidaan käyttää aikataulujen ja liikennöinti-aikojen suunnittelussa.

Yhteistyöllä joukkoliikenteestä vastaavan liikennöitsijän tai palvelujen tuottamisesta vastaavan tahon kanssa voidaan parantaa joukkoliikenteen palvelutasoa ja lisätä sen käyttöä työ- ja työasiamatkoilla. Palvelutason paraneminen voi lyhentää työntekijöiden matka-aikaa ja vähentää odotusaikaa töihin tultaessa ja töiden päätyttyä.

Hyödyllisiä verkkolinkkejä

Tietoa turvallisuudesta, turvalaitteista, koulutuksesta ja aineistoista.

Liikenneturva ja sen aluetoimistot:

www.liikenneturva.fi, puh. 020 7282 300

Tietoa, koulutusta ja julkaisuja työturvallisuudesta.

Työturvallisuuskeskus: www.ttk.fi,

Turvallisuutta yhdessä: www.nolla.fi,

puh. (09) 61 6261

Tietoa työn terveellisyydestä ja turvallisuudesta sekä työntekijöiden hyvinvoinnista.

Työterveyslaitos: www.ttl.fi, puh. 030 4741

Autoilijan vahinkovaaka

Liikenneturva: www.liikenneturva.fi

Pääteiden säätiedot, autoilijan tiekartta, välimatkalaskuri ym.

Tiehallinto: www.tiehallinto.fi,

puh. 0204 2211

Jalankulkusää ja varoitukset

Ilmatieteenlaitos:

www.ilmatieteenlaitos.fi/jalankulku

Tietoa liikenteestä ja liikenteen säädöksistä ym.

Liikenne- ja viestintäministeriö:

www.mintc.fi, puh. (09) 160 02

Tietoa ajokorteista ja liikenteen valvonnasta, sakkolaskuri ym.

Poliisi: www.poliisi.fi

Tietoa ajokorteista, ajoneuvojen katsastuksesta ja uusien autojen kulutuksesta.

Ajoneuvohallintokeskus AKE:

www.ake.fi, puh. 0100 7800

Tietoa liikennemerkeistä, koulutuksesta ym.

Suomen Autokoululiitto ry:

www.autokoululiitto.fi

Tietoa liikennevakuutuksesta, liikennevahingon korvaamisesta, automallien turvallisuudesta ym.

Liikennevakuutuskeskus:

www.liikennevakuutuskeskus.fi,

puh. (09) 680 401

Kansalaiset voivat ilmoittaa tieliikenteen ongelmista ympäri vuorokauden

Tienkäyttäjän linjalle 0200 2100. Puhelu ohjautuu lähimpään päivystävään liikennekeskukseen.

Tietoa liikkumisen ympäristövaikutuksista ja taloudellisesta ajamisesta.

Motiva: www.motiva.fi

Lähteet

Liikenne- ja viestintäministeriö, Tichallinto ja Ratahallintokeskus. Henkilöliikennetutkimus 2004–2005. LT-Konsultit Oy 2006.

Lähdeniemi, E. ja Saharinen, L. Työ ja liikenne. Liikenneturva 2002.

Pöllänen, M., Lind, S., Kalenoja, H. ja Mäkelä, T. Työ- ja työasiointimatkojen turvallisuus- ja ympäristöriskien hallinta yrityksissä ja organisaatioissa. Tampereen teknillinen yliopisto. Tampere 2003.

Radun, I. ja Radun, J. Väsyneenä ajaminen. Mikä on tilanne Suomessa? Liikenneturvan tutkimuksia 123/2008.

Tapaturmavakuutuslaitosten liitto. Työtaturmat ja ammattitaudit. Tilastovuodet 1997–2006. Arviointia kehityksestä. 2008.

Turvallisesti työliikenteessä

Työ- ja työasiamatkojen liikenneturvallisuus on työturvallisuuden kannalta keskeinen asia. Monet työtehtävät edellyttävät paljon liikkumista ja työliikenteen suhteellinen osuus työajasta on viime vuosikymmeninä kasvanut.

Työmatkaliikenteessä sattuu 15 000–20 000 tapaturmaa vuosittain. Niistä osa on vakavia ja kymmenet turmat aiheuttavat työntekijän menehtymisen. Liikenteessä liikkuminen henkilöautolla, kävellen tai polkupyörällä onkin monille työpäivän vaarallisinta aikaa.

Liikenteessä sattuneista vahingoista aiheutuu työpaikoille suuria kustannuksia. Työliikennevahingot ovat usein seurauksiltaan vakavampia kuin työpaikalla sattuneet vahingot. Niissä myös menetetään huomattavasti enemmän työpäiviä kuin työtapaturmissa.

Tämä opas sisältää toimintamalleja ja vinkkejä työliikenteen turvallisuuden hallintaan.